

МОЖЛИВОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ ДОПОМІЖНИХ ВИРОБНИЦТВ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Формулювання актуальності та цілей дослідження. Діяльність допоміжних виробництв промислових підприємств вимагає оперативної інформації про доцільність та законність здійснених або підлягаючих здійсненню фактів господарського життя, на основі яких керівники і фахівці можуть ухвалювати ефективні управлінські рішення. Отримання такої інформації стає можливим при організації дієвої системи внутрішнього контролю.

Питання організації внутрішньогосподарчого контролю розглядалися у працях вітчизняних і зарубіжних вчених і практиків в області бухгалтерського обліку, контролю і аудиту Андріанова Д.П., Афанасьєва В.Г., Белобжецького І.А., Бородиніна А.С., Бутенца Ф.Ф., Валуєва Б.І., Ефремова С.А., Крамаровського Л.М., Максимової В.Ф., Соколова Я.В., Суйца В.П., Терехова А.А., Тішкова І.Е., Шеремета А.Д. та інших. Однак, слід зазначити, що організаційний аспект внутрішнього контролю діяльності допоміжних виробництв досі залишаються практично недослідженим.

Завданням дослідження є виробити пропозиції щодо удосконалення організації внутрішнього контролю виробничого обслуговування промислових підприємств.

Відмінності в характеристиках допоміжних виробництв вимагають розробки адекватних організаційних структур, здатних інтегрувати зусилля трудових колективів на шляхах до досягнення цілей, що стоять перед ними. У всіх випадках потрібно прагнути до того, щоб можливі варіанти організаційних структур спочатку мали чітку орієнтацію на кінцеву економічну ціль допоміжних виробництв.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реалізація сформульованих в [2] принципів узгодженості організаційної структури системи, що управляє, з природною структурою керованого об'єкту і принципу комплексності управління відокремленими об'єктами вимагає, на нашу думку, вирішення двох головних завдань. Необхідно, по-перше, створити для кожного виду допоміжних виробництв цільові комплекси, що включають підрозділи контрольованої і контролюючої систем. Сформульовані в [3, с. 263], цілі є для них загальними, а ця обставина дає усі підстави шукати шляхи їх з'єднання в організаційному аспекті. При цьому слід враховувати, що в результаті створення таких комплексів може бути отриманим не тільки організаційний ефект. Спільність цілей відкриває перспективу формування єдиного госпрозрахункового механізму, який сприяє узгодженій діяльності цехів та відділів.

По-друге, потрібно радикально змінити практику переважної централізації внутрішнього контролю, що склалася в промисловості, в економічних відділах заводу управління і піти по шляху доцільного поєднання централізованого і децентралізованого підходів. Тоді можна буде зосередити в створюваних комплексах всі функції оперативного, поточного і, до певної міри, подальшого контролю, підсилити їх взаємозв'язок і цільову спрямованість.

В той же час необхідно істотно поліпшити координацію діяльності окремих видів допоміжних виробництв, досягти комплексності в організації контролю системи виробничого обслуговування основних цехів. При цьому слід мати на увазі, що конкретні форми організації повинні бути залежними від масштабів виробництва і ряду інших характеристик. І якщо на великих підприємствах допоміжними виробництвами керують відповідні управління, а виробничі підрозділи мають корпусну організацію, то на середніх і дрібних підприємствах доцільними будуть інші її форми.

Що стосується завдання, пов'язаного з необхідністю комплексного контролю процесів, що протікають в допоміжних виробництвах, то її необхідно вирішувати шляхом передачі

частини функції контролю із заводських відділів безпосередньо в цільові комплекси. Аналогічний підхід до децентралізації функцій управління підсистемами ресурсів, виробництва і збуту вже описаний в літературі. Він передбачає передачу з планово-економічного відділу робіт по поточному контролю економічних параметрів підсистеми засобів праці у відділ головного механіка, підсистеми предметів праці - у відділ постачання, підсистеми трудових ресурсів - у відділ праці і заробітної плати, підсистеми виробництва продукції - у виробничо-диспетчерський відділ. При цьому за планово-економічним відділом передбачається зберегти перспективне планування економічного розвитку системи, методичне керівництво і координацію в області поточного планування та узагальнення аналітичної інформації, підготовленої в інших відділах підприємства, [1, с. 162-163].

Аналогічним чином можна децентралізувати функцію контролю, залишити за бухгалтерією методичне керівництво обліком у всіх підрозділах, контроль законності господарських операцій і схоронність власності, узагальнення інформації про функціонування всіх підсистем, що надається різними відділами, складання місячних, квартальних і річних звітів [1, с. 163].

Такий підхід, як справедливо вважають його прихильники, усуне всі недоліки, що виникають в умовах переважної централізації [1, с. 81 – 99].

Підкреслюється, що доцільна децентралізація не руйнує єдину систему збору і узагальнення бухгалтерської інформації, не послаблює контрольну функцію і загальне керівництво обліком. Пояснюється це, по-перше, тим, що бухгалтерський облік як цілісна інформаційна система складається з підсистем, виділених відповідно до природного складу економічних об'єктів, і стосовно цих підсистем в бухгалтеріях формуються групи виконавців, кожна з яких веде облік операцій у межах своєї підсистеми. Систематизацію вихідної інформації здійснюють звідні групи, що завершують обліковий цикл на рівні балансових узагальнень і формують з окремих підсистем струнку систему бухгалтерського обліку. Це обумовлює принципову можливість передати обов'язки по веденню обліку і внутрішнього контролю у відповідні заводські служби, а узагальнювати результативну інформацію по самостійних ділянках обліку в головній бухгалтерії. Відмінність полягає лише в тому, що в даному випадку бухгалтерія узагальнюватиме інформацію, створену, так би мовити, на стороні тими ж людьми, але що працюють вже в інших структурних підрозділах. При цьому не міняється ні зміст результатної інформації, ні методика її узагальнення, цілісність системи бухгалтерського обліку, таким чином, зберігається.

По-друге, зберігається єдине керівництво обліком з боку головного бухгалтера і його центрального апарату. Вироблення методичних правил ведення обліку, обов'язкових для всіх підрозділів, функціональне підпорядкування їх керівництва головному бухгалтеру з усіх питань організації і методики обліку, право постійного контролю роботи бухгалтерів кожного виробничого і управлінського підрозділу підприємства - все це дозволить головному бухгалтеру централізовано управляти системою господарського, зокрема бухгалтерського обліку [1, с. 106 – 107].

Приведені доводи справедливі, на наш погляд, відносно як обліку, так і внутрішнього контролю. Переконливим тому доказом може служити практика деяких передових підприємств, де перераховані функції виконуються децентралізовано і у виробничих підрозділах, і в управліннях головного механіка, головного енергетика, матеріально-технічного постачання, інших службах. У свою чергу, перераховані управлінські служби здійснюють централізоване керівництво економічною роботою у всіх підлеглих ним підрозділах і виконують звідні роботи.

Таким чином, досвід управління економікою передових промислових підприємств і розглянуті в попередньому викладі теоретичні докази свідчать про можливість і доцільність реалізувати принцип комплексності в організації внутрішнього контролю діяльності допоміжних виробництв шляхом максимально допустимої передачі з відділів і служб заводу управління в цільові комплекси попереднього, поточного і подальшого контролю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Валуев Б.И. Проблемы развития учёта в промышленности. – М. Финансы и статистика, 1984. – 215 с.
2. Шерер І.Л. Організаційні форми та госпрозрахунковий механізм управління допоміжними виробництвами (на прикладі підприємств машинобудування). Дис. канд. екон. наук. Одеса, 1989 р. 174 с.
3. Шерер І.Л. Цільовий підхід до організації управління допоміжними виробництвами промислового підприємства. Сучасні технології управління підприємством та можливості використання інформаційних систем: стан, проблеми, перспективи: Матеріали VIII між нар. наук.-практ. конф. (29-30 березня 2013 р., м. Одеса)/ОНУ ім. Мечникова. – Одеса: видавець Букаєв В.В., 2013. – С. 260 – 264.